

De macht van de gemeenschap- pelijkheid. Vergeving van de zonde.

Persoonlijke confrontatie

In die wat duister wordende kerken zaten ze met velen, vóór de paasdagen. Gelovigen die aanschoven voor de biecht. Het lange wachten, het fluisteren van de priester dat nooit verstaanbaar was voor buitenstaanders, de blik waarmee men de biechtstoel inging, en na afloop de 'penitentie' bad, het lachen buiten de kerkdeur: het maakte op mij als kind allemaal een indruk van grote ernst. De privé-biecht was in die tijd vóór pasen allerminst een privé-aangelegenheid. Het was een gemeenschapsrite.

Ik wil helemaal niet pleiten voor een herstel daarvan. 'Mij krijgen ze de biechtstoel niet meer in', heeft iemand uit mijn familie eens hartgrondig uitgeroepen toen er sprake was van herstel van de biechtpraxis. De biechtstoel is immers een symbool geworden van een individualistische moraal. En ze herinnert tezeer aan de almacht van de priester om tussenbeide te komen in iemands persoonlijke leven. Maar nu, op geruime afstand van die tijd van mijn jeugdherinnering, intrigeert me nog één kant van de zaak. Biechten had iets van een persoonlijke confrontatie met je falen; met dat hele complex van wensen en verlangens, doen en laten, keuzen maken, en wat daarin misliep. We zijn dat vergeten, denk ik. Je kunt pas persoonlijk verantwoordelijkheid daarvoor op je nemen (belijdenis, zeiden ze vroeger) als je jezelf ermee confronteert (berouw, zeiden ze

vroeger). Dat gebeurde in de biecht. Dat maakte misschien de ernst ervan wel uit, voor een deel. En daar lag ook de macht van de priester, én de mogelijkheid om die te misbruiken.

Vrede zij aan jullie

Wanneer Jezus op de avond van Pasen temidden van zijn volgelingen komt staan, zegt hij: 'vrede zij aan jullie; zoals de Vader mij gezonden heeft, zo zend ik jullie'. Hij blies over hen heen en zei toen: - ontvang de Heilige Geest. Aan wie jullie zonden vergeven, hen zijn ze vergeven. Aan wie jullie de zonden niet vergeven, hen zijn ze niet vergeven' (vgl. Joh. 20,19-23). Een van de trefzekere ervaringen die mensen rond Jezus met hem tijdens zijn leven opdeden, was de 'macht' (dunamis, staat er in het grieks) die van hem uitging. Het was een wonderlijke macht, om mensen aan zichzelf terug te schenken, aan hun lichaam, aan hun geest, aan hun gemeenschap met anderen. Sommigen werden wantrouwend hierover. Zij die er zelf ervaring mee opdeden, gingen hem vertrouwen. 'Zonden vergeven' is zo'n wonderlijke machtsdaad. En de nieuwe, toekomst inluidende paaservaring is dat Jezus' volgelingen ook bij zichzelf deze macht ervaren. Daaraan (h)erken je de Geest van Jezus. En ze belijden dat dit de Geest van God is, die je opnieuw schept. Hetgeen in hun joodse traditie aan God alleen was voorbehouden, nl. zonde vergeven, wordt nu ervaren in

deze persoon, en in zijn volgelingen. Daarom is hij ook niet 'onder de doden' gebleven. Hij leeft! Dat is een ervaring die vrede sticht. De macht om zonden te vergeven is een 'vrede-macht'; geen 'vergeldings-macht'.

Gemeenschap van zusters en broeders

De paaservaring is tevens een ervaring van gemeenschappelijkheid. Het is de ervaring dat broederschap en zusterschap kunnen worden teruggevonden, ook al is de relatie verbroken geweest. Het is de ervaring dat de relatie er sterker op kan worden, wanneer je jezelf met het falen wilt confronteren, en daarvoor verantwoordelijkheid op je

nemen wilt. Die wonderlijke ervaring deden de volgelingen van Jezus met hun gemeenschap op. De macht tot vergeven van zonden is daarom allereerst een ervaring van de macht van die gemeenschappelijkheid.

Voor die eerste generatie van volgelingen van Jezus was dat wellicht vanzelfsprekender dan voor ons. Zij stonden immers in de joodse traditie. Voor hen was (ook) de zonde een macht. Zonde bestond in de gemeenschap, en dus ook in jezelf. Zonde was iets bovenpersoonlijks, maar daarom nog niet on-persoonlijk. De gemeenschap werd erdoor aangetast, en daarom ook mijn eigen leven. In de wensen en verlangens van de gemeenschap, in

J.G. Hermsen: het voorhoofdteken.

haar doen en laten, in haar keuzen loopt het mis, falen wij mensen.

Wie zichzelf daarmee confronteert, kan ertoe komen een verantwoordelijkheid op zich te nemen van een geheel eigen karakter. Waarin bestaat deze? Je gaat beamen, dat je verbonden bent met anderen, zowel met hen die van ons falen te lijden, als met hen die samen met mij dit lijden veroorzaken. Je gaat ook beamen verbonden te zijn met de wereld waarin je leeft. Die verbondenheid schenkt mogelijkheden om te leven. En ze bergt ook gebrek en tekort in zich. Daarom is het vergeven van de zonde een proces met twee kanten. Je besef van verantwoordelijkheid groeit, maar ook de ervaring van bevrijding.

Paaservaring is 'n gemeenschapservaring. Juist de gemeenschappelijkheid van zusters en broeders betekent dat zo'n proces onder mensen mogelijk is. Dat is de wonderlijke macht van de gemeenschappelijkheid, die de volgelingen van Jezus als zijn Geest, en als de Geest van God herkennen.

Zo zend ik jullie

Dergelijke ervaringen zijn mogelijk. Maar niet altijd werkelijkheid. De confrontatie met je eigen verantwoordelijkheid kan immers ook op grote machteloosheid uitlopen. Het leven van Jezus' volgelingen heeft daar geen patentoplossingen voor. Maar ze herinneren elkaar aan de macht die bespeurbaar was in Jezus. En ze zeggen dat ook Jezus die macht niet aan zichzelf ontleende. Hij deed zo, omdat God als een Vader is; een dragende, zorgende, goede macht, die persoonlijk met je verbonden wil zijn, die persoonlijk naar je omziet, die je aan je-

zelf, je lichaam, je geest, je gemeenschap met anderen wil terugschenken. 'Zoals de Vader mij gezonden heeft, zo zend ik jullie'. We zijn geneigd om dat als een 'doorgeven' te beschouwen. Maar we moeten het ook eens omgekeerd bekijken. Delen in de macht van Jezus, is delen in de macht van God; dat is: als Jezus' Vader er-zijn-voor-anderen. Ook dit onthult een aspekt van die macht van de gemeenschappelijkheid. De gemeenschap maakt het mogelijk om 'als een Vader' te zijn, en om 'onze Vader' te bidden. En alleen dan bestaat de kans dat ik niet machteloos blijf in de confrontatie met mijn eigen verantwoordelijkheid.

Voorgangers

Die gemeenschap heeft voorgangers. Zij gaan vóór in die vergevende gemeenschappelijkheid. Maar ze maken zelf ook deel uit van dat tweezijdig proces: naar groeiend verantwoordelijkheidsbesef en naar bevrijding. Ze delen in de macht van de gemeenschap, maar stichten die niet. Ze dienen wel de gemeenschap aan die macht te herinneren. Want ook de gemeenschap zelf is zondig, en tot bevrijding geroepen. Daarom kan de confrontatie, in die gemeenschap, met mijn persoonlijke verantwoordelijkheid, gemakkelijk vreugdeloos en machteloos maken. De ware voorganger maakt duidelijk dat de macht der gemeenschappelijkheid vreugde schenkt en toekomst opent.

Toine van den Hoogen